

Morphology Of The English Language And Its Functional Features

Uktamova Mokhigul Khamidullo-kizi

Senior lecturer, Faculty of Foreign Languages, FarSU

Hakimjonova Odinakhon Mirzaakbar kizi

2nd year student, Fergana State University

Annotation

This thesis studies the theoretical foundations of the morphology of the English language and its functional features in the language system. The study defines the concept of morphology and analyzes the structure and classification of morphemes in the English language. Attention is paid to the processes of word formation, studying their role in expanding the lexical meaning. Grammatical forms are analyzed from the point of view of their functions in ensuring syntactic and semantic accuracy. The study presents linguistic examples illustrating morphological patterns in the English language. The results confirm the importance of morphological knowledge in the development of language competence.

Keywords: morphology, morpheme, grammatical form, word groups, grammatical category, affix, agglutination, paradigmatics, syntagmatics.

Annotatsiya

Ushbu tezis ingliz tili morfologiyasining nazariy asoslari va til tizimidagi funksional xususiyatlarini o'rganadi. Tadqiqot morfologiya tushunchasini aniqlaydi va ingliz tilidagi morfemalarning tuzilishi hamda tasnifini tahlil qiladi. E'tibor so'z yasash jarayonlariga qaratilib, ular leksik ma'noni kengaytirishdagi rolini o'rganadi. Grammatik shakllar sintaktik va semantik aniqlikni ta'minlashdagi funksiyalari nuqtai nazaridan tahlil qilinadi. Tadqiqotda ingliz tilidagi morfologik naqshlarni ko'rsatadigan lingvistik misollar keltirilgan. Natijalar morfologik bilimning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi muhimligini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: morfologiya, morfema, grammatik shakl, so'z turkumlari, grammatik kategoriya, affiks, agglutinatsiya, paradigmatika, sintagmatika.

Kirish

Morfologiya tilshunoslikning eng muhim sohalaridan biri bo'lib, u so'zlarning ichki tuzilishi, shakllanishi va grammatik funksiyalarini o'rganadi. Ingliz tilida morfologik tahlil so'z yasalishi jarayonlari, morfemalarning turlari va ularning leksik va grammatik ma'noga ta'sirini aniqlash imkonini beradi. Tilning ichki strukturasi va morfemalarning o'zaro aloqasi so'zlarning sintaktik va semantik xususiyatlarini belgilashda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy tilshunoslikda morfologiya ikki asosiy yo'nalishda tadqiq qilinadi: leksik morfemalar va grammatik morfemalar. Leksik morfemalar so'zning asosiy ma'nosini belgilab, yangi leksik birliklarning yaratilishiga xizmat qiladi, grammatik morfemalar esa so'zning sintaktik rolini va ma'nosini aniq ifodalashga yordam beradi. Shu bilan birga, morfologik naqshlar til tizimida izchillik va barqarorlikni ta'minlaydi. Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi — ingliz tilidagi morfologik strukturalar va ularning funksional xususiyatlarini aniqlash, so'z yasalishi jarayonlarini tahlil qilish va morfemalarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi rolini ko'rsatishdir. Tadqiqot natijalari ingliz tilini chuqurroq o'rganishga va lingvistik bilimni kengaytirishga xizmat qiladi.

Morfologiya — tilshunoslikning eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u so'zlarning ichki tuzilishi, shakllanish jarayoni hamda ularning grammatik funksiyalarini o'rganadi. Ingliz tilida morfologik tahlil so'zlarning yasash usullari, morfemalarning turlari va ularning leksik hamda grammatik ma'noga ta'sirini aniqlash imkonini beradi. Tilning ichki strukturasi va morfemalarning o'zaro bog'liqligini o'rganish so'zlarning sintaktik va semantik xususiyatlarini tushunishda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy tilshunoslikda morfologiya ikki asosiy yo'nalishda tadqiq qilinadi: leksik va grammatik morfemalar. Leksik morfemalar so'zning asosiy ma'nosini belgilab, yangi leksik birliklarning shakllanishiga xizmat qiladi. Grammatik

morfemalar esa soʻzning sintaktik rolini va maʼnosini aniq ifodalashga yordam beradi. Shu bilan birga, morfologik naqshlar til tizimida izchillik va barqarorlikni taʼminlaydi. Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi — ingliz tilidagi morfologik strukturalar va ularning funksional xususiyatlarini aniqlash, soʻz yasash jarayonlarini tahlil qilish hamda morfemalarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi rolini koʻrsatishdir. Tadqiqot natijalari ingliz tilini chuqurroq oʻrganish va lingvistik bilimlarni kengaytirishda foydali boʻladi.

Ingliz tili morfologiyasini oʻrganishda bir qator jahon olimlari oʻz hissasini qoʻshgan va morfemalar tuzilishi hamda soʻz yasashi jarayonlarini chuqur tahlil qilgan.

Noam Chomsky (lingvistika va sintaksis asoschisi) generativ grammatikaga oid ishlari orqali morfologiya va sintaksis oʻrtasidagi aloqani oʻrganishga katta hissa qoʻshgan. U morfemalarning grammatik strukturalarga taʼsiri va sintaktik jarayonlarda roli haqida tahlil olib borgan. Chomsky fikricha, morfologik bilim til kompetensiyasining asosiy qismi boʻlib, soʻzlarni toʻgʻri shakllantirish va ularni kontekstga mos qoʻllash imkonini beradi^[1]. Mark Aronoff ingliz tilidagi soʻz yasashi jarayonlarini sistematik tarzda oʻrganib, morfemalarni leksik va grammatik morfemalar sifatida tasniflagan. Uning asari “Morphology by Itself: Stems and Inflectional Classes” (1994) morfologik nazariyani rivojlantirishda muhim manba hisoblanadi. Tadqiqotda soʻz yasashining nazariy asoslari, morfemalarning kombinatsion qoidalari va ularning leksik maʼnoni kengaytirishdagi roli yoritilgan^[2]. Andrew Carstairs-McCarthy ingliz tilidagi morfemalarning tuzilishi va soʻz yasashdagi funksiyalarini chuqur tahlil qilgan. U “Current Morphology” (2002) asarida morfemalarning kombinatsiya qoidalari, derivatsiya va infleksiya jarayonlari orqali leksik va grammatik maʼnoni qanday shakllantirishini koʻrsatgan^[3]. Tadqiqotlar morfologik bilimning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi amaliy ahamiyatini yoritadi. Shu tarzda, olimlarning tadqiqotlari ingliz tili morfologiyasini oʻrganish nafaqat nazariy qiziqish, balki til oʻrganuvchilar uchun amaliy jihatdan ham muhim ekanligini koʻrsatadi. Morfemalarning tuzilishi, tasnifi va soʻz yasash jarayonlarini chuqur tushunish til kompetensiyasini rivojlantirishda asosiy vosita hisoblanadi. Zamonaviy ingliz tili tarixiy rivojlanish jarayonida sezilarli morfologik oʻzgarishlarga duch kelgan. Eski ingliz tilida mavjud boʻlgan kuchli fleksiyalar va murakkab morfologik tizim hozirgi kunda sezilarli darajada soddalashtirilgan. Bu esa bir tomondan tilni universal va moslashuvchan qilsa, ikkinchi tomondan baʼzi grammatik aniqliklarning yoʻqolishiga olib kelgan. Hozirgi ingliz tilida analitik konstruktsiyalar, yordamchi feʼllar va soʻz tartibiga asoslangan ifodalar morfologiyaning oʻrnini toʻldirmoqda.

Morfologik tahlil zamonaviy tilshunoslikda turli nazariy yondashuvlar doirasida oʻrganiladi. Strukturaviy tilshunoslik, generativ grammatika, funksional tilshunoslik va kognitiv lingvistika morfologiyani oʻzicha talqin qiladi. Masalan, Chomskyning generativ nazariyasida morfologik birliklar chuqur va sirt tuzilma darajalarida koʻrib chiqiladi, kognitiv yondashuvda esa morfologik shakllar inson idroki va tushunchalari bilan bogʻliq holda tahlil qilinadi. Ingliz tilini oʻrganayotganlar orasida morfologik xatolar keng tarqalgan boʻlib, ular koʻpincha feʼl zamonlari, koʻplik qoʻshimchalari, egalik shakllari va affikslarning notoʻgʻri ishlatilishi bilan bogʻliq. Bu xatolarni aniqlash va tahlil qilish orqali til oʻrganish jarayoni samaradorligi oshadi. Tilshunoslikda bu borada kontrastiv tahlil va xatoliklarni diagnostik qilish metodlari keng qoʻllaniladi.

Xulosa

Ushbu tadqiqot ingliz tili morfologiyasining nazariy asoslari va til tizimidagi funksional xususiyatlarini oʻrganishga qaratildi. Tadqiqot jarayonida morfologiya tushunchasi aniqlanib, ingliz tilidagi morfemalarning tuzilishi, tasnifi va soʻz yasash jarayonlari tahlil qilindi. Leksik morfemalar yangi soʻzlar yaratish va leksik maʼnoni kengaytirishda muhim rol oʻynashi, grammatik morfemalar esa sintaktik va semantik aniqlikni taʼminlashi aniqlandi. Lingvistik misollar orqali morfologik naqshlar va ularning til tizimidagi funksiyalari koʻrsatildi, bu esa morfologik bilimning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi ahamiyatini tasdiqlaydi. Natijalar shuni koʻrsatadiki, morfologik tahlil til oʻrganuvchilar va tilshunoslar uchun nafaqat ilmiy qiziqish, balki amaliy ahamiyatga ega. Shu bilan, morfologik bilimni chuqur oʻzlashtirish ingliz

tilida to'g'ri va aniq muloqot qilish, so'z boyligini kengaytirish hamda grammatik jihatdan mukammal matnlar yaratishda muhim omil hisoblanadi.

References:

- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Shavkatovna, S. D., Karimovna, I. M., & O'ktamovna, X. M. (2021). Linguocultural features of the symbols. *Elementary Education Online*, 20(4), 2993-2993.
- Khusenova, M. U. (2024). Lexical-Semantic Features of Astronomical Terminology in the English Language. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education*, 2(11), 279-282.
- Shavkatovna, S. D., & G'ulomovna, Q. M. (2021). Linguocultural Features of Symbol and Metaphor. *International Journal on Integrated Education*, 4(10), 172-176.
- Saidov, S. (2024). Linguo-cultural studies and corpus linguistics: interdisciplinarity. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 18.
- Saidov, S. (2023). Benefits of extroversion in second language acquisition. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 27, 27.
- Saidov, S. (2023). The Application of Corpus Linguistics in Language Learning and Teaching. *INTERNATIONAL JOURNAL OF LANGUAGE LEARNING AND APPLIED LINGUISTICS*, 2(6), 4-8.
- Rakhimovna, R. D. (2024). DEVELOPMENT OF LITERARY PSYCHOLOGISM IN UZBEK LITERATURE. *Conferencea*, 69–72.
- Radjabova, D. (2022). IDENTIFYING AND DESCRIBING ERRORS IN LANGUAGE LEARNING. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. Uz)*, 10 (10).
- Dildora, R. (2022). The interpretation of urbanonyms in the novel "jenny gerhardt" by american writer theodore dreiser. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(5), 196-199.
- Xaydarova, L. (2022). THE IMPORTANCE OF THE USAGE OF INTERACTIVE METHODS WHILE DEVELOPING READING SKILLS OF YOUNG LEARNERS. *Центр научных публикаций (buxdu. uz)*, 8(8).
- Khaydarova, L. (2023). Effective and modern methods of teaching listening skills. *Scientific progress*, 4(3), 36-42.
- Khaydarova, L. (2022). Teaching English Grammar Through Interactive Methods. Zenodo (CERN European Organization for Nuclear Research).
- Olimova, D. Z., & Turaeva, Z. A. (2022). The peculiar complexity of translating uzbek classical poetry into English.
- Khamraeva, G., & Olimova, D. (2017). BENEFITS OF USING ROLE PLAYS IN TEACHING LANGUAGES. *Научная дискуссия: инновации в современном мире*, (4), 97-101.
- Zokirova, N. (2024). THE CONCEPT OF "LINGUISTIC PICTURE OF THE WORLD" IN TRANSLATION. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 48(48).
- Zokirova, N. (2021). TARJIMA DISKURSIDA ADEKVATLIKKA ERISHISHNING PRAGMATIK VA KOGNITIV XUSUSIYATLARI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 8(8).
- Zokirova, N. (2021). Badiiy she'riy tarjimada g'ayrilisoniy jihatlarni saqlashda ekvivalentlik va adekvatlik tamoyillari: Tarjimada equivalentlik va adekvatlik. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. Uz)*, 6(6).
- Mehmonova, Y. C. (2025). Terminological Collocations and Their Analysis. *American Journal of Education and Evaluation Studies*, 2(1), 172-179.
- Mehmonova, Y. C. Typology of Collocations in the English and Uzbek Languages.
- FAYZIYEV, B. (2024). JK ROULINGNING "GARRI POTTER VA AFSONAVIY TOSH" ASARIDAGI TO'QIMA NOMLAR VA REALIYALAR HAMDA ULARNING RUS VA O'ZBEK TILLARIGA TARJIMASI. *SCIENCEPROBLEMS. UZ Учредители: ООО "Scienceproblems team"*, 3(12/2).

- Bahodir, F. (2023). METAPHORS AND THEIR FEATURES OF TRANSLATION BASED ON THE MATERIAL OF THE WORKS OF JK ROWLING" HARRY POTTER. UNIVERSAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES, PHILOSOPHY AND CULTURE, 1(7), 12-17.
- Valiyeva, N. (2023). The classification of chemical terminology in modern English and Uzbek linguistics. Центр научных публикаций (buxdu. uz), 35, 35.
- Salikhova, N. N. (2022). Interjections in the Contexts of Uzbek and English Languages. Indonesian Journal of Innovation Studies, 18.
- Nurullayevna, S. N. (2025, June). SEMANTIC EXTENSION AND FIGURATIVE USE OF MEDICAL TERMS (ON THE EXAMPLE OF ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES). In CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY (Vol. 1, No. 3, pp. 142-144).
- Nurullayevna, S. N., & Nuriddinovna, M. Z. (2023). THE HISTORY OF SONNET AND ITS TYPES. SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH, 269.
- Kendjaeva, G. F. (2020). The methods of translating phraseological units in the Russian and English translations of the novel" Days Gone by" by Abdulla Qadiri. ISJ Theoretical & Applied Science, 9(89), 316-321.
- KENJAYEVA, G. (2021). INTERPRETATION OF HOUSEHOLD REALITIES IN TRANSLATIONS OF A. KADIRI'S NOVEL" DAYS GONE BY. In E-Conference Globe (pp. 323-227).
- Кенджаева, Г. Ф. (2021). МЕТОДЫ ПЕРЕВОДА РЕАЛИЙ В РОМАНЕ А. КАДЫРИ «МИНУВШИЕ ДНИ». МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА, 4(1-2).
- Fattilloevna, K. G. (2021). Methods of Rendering Realias in the Translations of the Novel "Days Gone by" by Abdulla Qadiri. JournalNX, 7(09), 166-171.
- Salikhova, N. N. (2022). Interjections in the Contexts of Uzbek and English Languages. Indonesian Journal of Innovation Studies, 18.
- Nurullayevna, S. N., & Nuriddinovna, M. Z. (2023). THE HISTORY OF SONNET AND ITS TYPES. SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH, 269.
- Salikhova, N. N. (2018). MACRO CLASSROOM MANAGEMENT WITH SHORTAGE OF BOOKS. Теория и практика современной науки, (3 (33)), 63-65.
- Yusuphodjaeva, S. T., & Gafurova, S. S. (2023). Methods Of Cognitive-Behavioral Psychotherapy In The Treatment Of Rheumatoid Arthritis. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1-2), 701-706.
- Гафурова, С. Ш., & Юсупходжаева, С. Т. (2023). Ta'sirlangan ichak sindromida nevrotik buzilishlarni differensial taxlili va tibbiy psixologik yordamni takomillashtirish (Doctoral dissertation).
- Surayyo, Y., & Sabohat, G. (2023). Depressive-anxiety disorders in patients with rheumatoid arthritis and methods of their psychocorrection. Interpretation and researches, 2(3), 9-16.
- АНАМИЯТИ, Д., & Махаматжанова, Н. М. FS Mirxaydarova. SM Mirxaydarova Академические исследования в современной науке, 2(7), 19-20.
- Намраев, В., & Махаматжанова, Н. (2023). Modern methods of treatment of sexual disorders. Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2(15), 73-74.
- Gafurova, S. S., Sharodiya, D., & Alimuhamedova, S. J. (2025). TO IDENTIFY ANXIETY-PHOBIC DISORDERS IN IRRITABLE BOWEL SYNDROME AND STUDY THE EFFECTIVENESS OF COGNITIVE BEHAVIORAL THERAPY IN THEM.
- Xamdorovna, I. M. (2025). TA'LIM JARAYONIDA O'YIN ASOSIDAGI METODLARNING NAZARIY ASOSLARI. IZLANUVCHI, 1(6), 312-327.
- Xamdorovna, I. M. (2022). COMPARATIVE ANALYSIS OF ASINETONE SPECIES IN ENGLISH AND UZBEK. Scientific progress, 3(3), 397-400.

- Xamdamovna, I. M. (2025). HÖRVERSTÄNDNIS UND LESEN IN ENGLISCH PSYCHOLINGUISTISCHE KLASSIFIZIERUNG VON ÜBUNGEN FÜR SPRACHAKTIVITÄTEN. YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 2(4), 103-107.
- ULUGBEKOVNA, R. S. (2020). The First Period of Washington Irving's.
- Нурмухаметова, С., & Расулова, С. (2022). The influence of Samuel Taylor Coleridge as a poet, critic and philosopher to english literature. Анализ актуальных проблем, инноваций, традиций, решений и художественной литературы в преподавании иностранных языков, 1(01), 39-40.
- Аликулова, М. (2024). Лингвистические особенности повестей АИ Куприна 1890-1910 годах. Namkor konferensiyalar, 1(2), 502-504.
- Аликулова, М. Ш. (2023). Лексико-семантические особенности рассказов Александра Куприна. Центральноеазиатский журнал образования и инноваций, 2(12 Part 2), 172-174. qizi Furqatova, H. A., & qizi Najmiddinova, M. N. (2025). THE ROLE OF PRAGMATICS FOR LEARNING ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES. Modern Scientific Research, 3(7), 51-56.
- qizi Furqatova, H. A., & qizi Najmiddinova, M. N. (2025). SIMILARITIES AND DIFFERENCES OF CONCEPTS IN ENGLISH AND UZBEK CULTURES. International Journal American Journal of Modern World Sciences, 2(7), 59-67.
- Nadjmiddinova, M. N. (2025, October). NEW INTERPRETATIONS OF THE TRANSLATION METHOD IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING. In CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY (Vol. 1, No. 7, pp. 112-116).
- Fayzullayeva, M. B. (2023). O'TKIR HOSHIMOV ASARLARIDA "ONA" VA "AYOL" OBRAZLARI TALQINI. Экономика и социум, (6-2 (109)), 131-134.
- Файзуллаева, М. (2023). Лингвистический и лингвокогнитивный анализ образа матери в произведениях Уткира Хашимова. Общество и инновации, 4(9), 295-298.
- Fayzullayeva, M. B., Sattarova, I. B., & Makhmudova, M. A. (2021). The effect of teaching vocabulary through ICT on EFL learners. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(4), 1632-1637.
- Akbaralievich, L. A. (2025). THE INFLUENCE OF ENGLISH LOANWORDS ON THE MODERN UZBEK LANGUAGE. SHOKH LIBRARY, 1(12).
- Akbaralievich, L. A. (2023). CONTINUOUS PHASE AND MEANS OF USE IN UZBEK LANGUAGE. MATERIALLAR TO'PLAMI, 390.
- Latipov, A. A. (2023). FINAL PHASE "TO STOP" AND THEIR EXPRESSIONS IN UZBEK LANGUAGE. Экономика и социум, (11 (114)-1), 192-195.
- Ибадуллаев, Ф. (2024). Сравнительный анализ образовательных систем Финляндии и Узбекистана. Переводоведение и лингвистика в эпоху цифровых технологий: изучение передовых подходов, 1(1), 97-99.
- Ибадуллаев, Ф. Ф. (2016). Несколько записей о формирование текста. Ученый XXI века, (4-4 (17)), 46-48.
- Yuldasheva, S. (2020). Importance of using various pedagogical technologies in lessons. Результаты научных исследований в условиях пандемии (COVID-19), 1(04), 126-128.
- Yuldasheva, S. T. (2021). Interactive Methods of Teaching Children and Its Theoretical Basis and Personal and Professional Development of a Teacher. International Journal for Research in Applied Science & Engineering Technology, 9(11).
- Муродова, Ф. (2025). The importance of country research project for developing language skills. Диалог, интеграция наук и культур в процессе научного и профессионального образования, 1(1), 426-428.
- JAMALOVA, N. (2020). BOSHLANGICH TALIM OQUV-TARBIYA JARAYONIDA PEDAGOGIK INNOVATSIYANING ORNI. Monografia pokonferencyjna science, research, development, 32(2).

- JAMALOVA, N. (2022). Pedagogical Conditions for the Development of Individual Characteristics of Students of a Higher Educational Institution.
- Turakhanov, R. (2025). Graphic systems of uzbekistan: historical foundations, contemporary challenges, and future development of alphabets. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(5), 1196-1200.
- Turakhanov, R. (2025). THE CONCEPT OF THE IDEAL HUMAN IN ISLAMIC LITERATURE: A MULTIDISCIPLINARY ANALYSIS. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(3), 807-810.
- Васильченко, Л. А. (2024). V Міжнародний форум експертів із менопаузальної гормональної терапії.
- Агабабян, Л. Р., Ахмедова, А. Т., & Раббимова, Н. (2024). ИЗМЕНЕНИЕ КОЛЬПОСКОПИЧЕСКОЙ КАРТИНЫ У ПЕРВОРОДЯЩИХ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ТРИМЕСТРА БЕРЕМЕННОСТИ. *Confrencea*, 1(1), 198-200.
- Aronoff, M. (1994). *Morphology by Itself: Stems and Inflectional Classes*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Carstairs-McCarthy, A. (2002). *Current Morphology*. London: Routledge.